

Vaktherapie biedt kinderen in het azc weer houvast

In basisschool WereldKidz Albatros pal naast een asielzoekerscentrum werkt vaktherapeut Ankie met kinderen die als vluchteling in Nederland zijn. Kinderen die vaak traumatische ervaringen hebben meegemaakt en zich in een compleet nieuwe wereld moeten zien te redden. Samen met directeur Hanneke vertelt ze over het belang van vaktherapie voor deze bijzondere groep kinderen – én hun ouders.

Wie zijn deze kinderen?

Ankie: “Ik werk met kinderen in de basisschoolleeftijd die in een asielzoekerscentrum verblijven. Ze zitten hier op school terwijl ze wachten op duidelijkheid over een verblijfsvergunning en een woning – een onzekere periode. Sommige kinderen zijn hier met hun ouders en broertjes of zusjes, maar anderen zijn hier alleen met één van de ouders. En soms is er helemaal geen ouder bij – dan verblijft een kind bijvoorbeeld met een oom.”

Ga naar www.vaktherapie.nl voor meer informatie.
Volg Vaktherapie ook op Instagram en Facebook.

Die onveiligheid is voor veel kinderen voelbaar in alles. “Ze hebben hun thuis, hun vertrouwde omgeving en familie achtergelaten. De kinderen zijn over het algemeen veerkrachtig maar soms is hun draagkracht op. En dat kan zich uiten in internaliserend- of externaliserend gedrag*.”

Hoe kan vaktherapie helpen?

Ankie: “De hulpvraag draait in de kern vaak om het reguleren van emoties en gedrag. Door trauma’s schieten kinderen soms in hun ‘emotiebrein’. Ze voelen zich snel bedreigd en reageren dan met slaan, schelden of terugtrekken. Hun hoofd kan zo vol zitten dat ze niet tot leren komen. Dat beïnvloedt ook hoe het op school gaat.”

Ankie geeft speltherapie, een vorm van vaktherapie, aan kinderen die vastlopen. “We bieden een plek waar een kind zich veilig voelt, helemaal zichzelf mag zijn. Waar het kwetsbare deel van een kind gewoon even mag bestaan. In spel kunnen kinderen zich uiten zonder woorden. Want, spel is de taal van het kind.”

Hoe ziet dat eruit in de praktijk?

“Je hebt verschillende soorten spel. Verbeeldend spel, waarbij kinderen een verhaal spelen. Bewegingsspel, zoals voetballen of boksen – dat helpt kinderen om te ontladen, succeservaringen op te doen. Ook maakt het lichaam stofjes aan die helpen te ontspannen.

En er is sensopathisch spel: spelen met ongevormde materialen zoals zand, klei of water. Dat helpt kinderen ontspannen en weer gaan voelen. Sommige kinderen zijn zó afgesneden van hun gevoelens. Via spel en zintuiglijke ervaringen kunnen ze langzaam weer contact maken met zichzelf en hun emoties. Dan is er ook nog rollenspel, waarin kinderen ervaringen kunnen verwerken. Spel werkt helend.”

Ankie kijkt ook goed naar wat een kind laat zien. “Spel zegt veel over de binnenwereld van een kind. Hoe speelt het? Wil het samen spelen? Delen met mij? Houdt het mij op afstand? Dat vertelt iets over hechting. Vanuit daar werken we stap voor stap aan het herstel van basisveiligheid.”

En hoe gaat dat traject in z'n werk?

“Er is eens in de twee à drie weken overleg met het Centrum voor Jeugd en Gezin over kinderen waar op school zorgen om zijn. Als we met elkaar denken dat speltherapie kan helpen, en ouders geven toestemming, dan ga ik met een kind aan de slag.” De gemeente vergoedt de therapie, waardoor het beschikbaar is voor de kinderen die het nodig hebben.

Er is een goede samenwerking met ouders en collega's. “Kinderen noemen mij gewoon ‘juf Ankie’. ‘Therapeut’ is moeilijk uit te leggen. Maar het past ook: ik ben onderdeel van het team.” Ook deelt Ankie vanuit haar rol als therapeut tips met de leerkrachten en kunnen de leerkrachten met vragen bij haar terecht. Wat kinderen tijdens de speltherapie leren, kunnen ze oefenen in de klas.

Wat merken de ouders thuis?

Hanneke vertelt over een meisje van zes.

“Ze had heel complex gedrag. Ze had continu ruzie en behoefte aan aandacht en er zat veel onveiligheid in haar lijf. Naar school gaan lukte nog maar halve dagen. Deel uit maken van een groep en de schoolregels volgen, kostte haar te veel energie. In het vluchtelingenkamp waar ze vandaan komt, werd ze ‘voor gek’ uitgemaakt.

Het meisje is nu een aantal maal bij Ankie geweest en Ankie heeft meerdere gesprekken met ouders gehad. Met een trauma-sensitieve aanpak** in de groep en in de speltherapie zien we dat het meisje zich stapje voor stapje veiliger gaat voelen. Dat is zichtbaar doordat er meer rust in haar komt. Thuis gaat het ook beter, moeder durft bijvoorbeeld meer ‘nee’ te zeggen, omdat het meisje niet meer zo heftig explodeert. Er is een mooie verandering zichtbaar.”

Wat merkt de school van de vaktherapie die gegeven wordt?

Schoolleider Hanneke: “We zijn ontzettend dankbaar dat de gemeente dit mogelijk maakt. Deze kinderen hebben traumatische ervaringen meegemaakt. Alleen al wonen in een asielzoekerscentrum is heftig. Door speltherapie kunnen kinderen tot rust komen. Ze kunnen hun hoofd leger maken en krijgen weer ruimte om in het moment te zijn en te bouwen aan de toekomst.”

“Als je dit níét aanbiedt aan het begin van hun verblijf hier, dan loop je het risico dat kinderen vastlopen. Het is het mooist om er vroeg bij te zijn.”

* Internaliserend gedrag betekent dat een kind emoties en problemen naar binnen keert. Het kind laat aan de buitenkant misschien weinig zien, maar heeft het innerlijk zwaar. Een kind is misschien teruggetrokken, somber, ontwikkelt een laag zelfbeeld of piekert veel. Kinderen met internaliserend gedrag zijn vaak stil en proberen hun problemen zelf op te lossen. Daardoor vallen ze soms minder op, ook al hebben ze wel hulp nodig.

Externaliserend gedrag betekent dat een kind zijn emoties en problemen naar buiten toe uit. Dit gedrag is vaak duidelijk zichtbaar. Voorbeelden hiervan kunnen agressief of opstandig gedrag zijn. Kinderen met externaliserend gedrag vragen vaak meer directe aandacht, omdat hun gedrag storend of ontregelend kan zijn voor de omgeving.

** Een trauma-sensitieve aanpak houdt in dat er bewust rekening wordt gehouden met wat een kind heeft meegemaakt. Het uitgangspunt is dat gedrag vaak een reactie is op eerdere ingrijpende ervaringen. In plaats van alleen het gedrag te corrigeren, wordt geprobeerd te begrijpen waar het vandaan komt. Door kinderen een gevoel van veiligheid, rust en voorspelbaarheid te bieden – bijvoorbeeld met vaste routines, duidelijke grenzen en een rustige benadering – ontstaat er ruimte voor herstel en vertrouwen. Zo kunnen kinderen zich stap voor stap weer veiliger voelen.